

IMPLEMENTÁCIA ZÁŽITKOVEJ PEDAGOGIKY DO PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVY A JEJ VPLYV NA KLÍMU TRIEDY - SÚDRŽNOSŤ

IMPLEMENTATION OF EXPERIENTIAL EDUCATION TO UNDERGRADUATE TEACHING TRAINING AND ITS INFLUENCE ON THE CLASSROOM CLIMATE - COHESION

Renáta Orosová

Katedra pedagogiky, Filozofická fakulta, UPJŠ v Košiciach

Abstract:

Classroom climate is an essential determinant of educational and edifying process of students in the school. One of the options it appears effective development of experiential education, the principles, methods, resources need to be incorporated already in the undergraduate training of student teachers. The paper presents partial results of research to study the influence experiential education of climate classe, in particular on its composition - cohesion. Research results confirmed the statistical differences in climate class - cohesion in groups led by teachers graduating experiential learning during their undergraduate teaching training.

Key words:

experiential education, classroom climate, cohesion, undergraduate teacher training

Úvod

Výchovný a vzdelávací proces v školách napreduje a učitelia siahajú stále po novších a efektívnejších spôsoboch, metódach a formách odovzdávania poznatkov žiakom. Ich snahou je pripraviť žiakov po teoretickej stránke, aby učivo, ktoré im sprostredkujú, nadobudli jednoduchšie, ale o to viac aby bolo trvácnejšie. Pri týchto činnostiach súvisiacich so vzdelávaním často však opomenú činitele, ktoré značnou mierou prispievajú k efektívnosti vyučovacieho procesu. Je dôležité, či žiak prijíma nové poznatky so záujmom, alebo to vníma ako svoju povinnosť, či samozrejmosť. Záujem žiaka o učivo ako celok je podmienený vzťahmi, vzťahmi medzi učivom, žiakom, učiteľom, žiakmi medzi sebou, celkovou klímou triedy. Atmosféra v triede, spomínané vzájomné vzťahy, spolupráca medzi jednotlivými komponentmi vyučovacieho procesu, postoje a emocionálne naladenie charakterizujú klímu triedy. Dôležitosť príjemného prostredia, miesta dobrého citového zázemia pre učebnú činnosť, je opodstatnená z viacerých hľadísk. Optimálne podmienky, dobrá, pozitívna, optimálna klíma v triede predurčuje žiaduce výsledky vyučovacieho procesu. Učiteľ pri tvorbe klímy triedy zohráva dôležitú úlohu. Učiteľ nesmie zabúdať, že každý žiak v triede je osobnosťou a zloženie triedy je v súčasnosti rôznorodé. Kolektív triedy je tvorený aj žiakmi nadanými, aj žiakmi so špeciálnymi potrebami. Výskumy potvrdzujú, že učitelia sú nedostatočne pripravení práve vo vzťahu k výchovnému procesu a starostlivosti o nadaných žiakov, ako aj žiakov so špecifickými potrebami (Machu, Málek, 2015). Nepripravenosťou učiteľa dochádza k negatívnemu ovplyvňovaniu celkovej klímy triedy.

Ako jedna z možností tvorby pozitívnej klímy triedy sa javí zážitková pedagogika. S prostriedkami zážitkovej pedagogiky by sa mali oboznámiť a naučiť ich aktívne využívať v pedagogickej praxi už študenti učiteľstva v rámci pregraduálnej prípravy. Budúci učelia by mali rozvíjať svoje kompetencie vo vzťahu k tvorbe a formovaniu pozitívnej klímy triedy. Mali by ovládať teoreticky i prakticky možnosti, prostriedky, spôsoby tvorby pozitívnej klímy triedy (Honzíková, 2015).

Teoretické východiská

V školských podmienkach môžeme hovoriť o kvalite vzťahov aj v súvislosti s klímou triedy. Kolář a kol. (2012) definuje **klímu triedy** ako dlhodobú atmosféru typickú pre danú triedu. Za tvorcov klímy sú považovaní žiaci celej triedy, skupinky žiakov v danej triede, jednotliví žiaci, učelia vyučujúci v danej triede. Klímu triedy je možné sledovať z piatich hľadísk, z hľadiska spokojnosti, rozporov v triede, súťaživosti v triede, obtiažnosti učenia a súdržnosti triedy. Podľa Hanuliakovej (2010) vytvorenie priaznivej atmosféry a zabezpečenie optimálnej klímy je predpokladom pre formovanie a zdokonaľovanie sociálnych kompetencií žiakov. Vytváranie pozitívnej klímy triedy je v konečnom dôsledku práve na učiteľovi, ako jednom zo základných činiteľov tvorby klímy triedy. Učiteľ svojim prístupom výrazne ovplyvňuje klímu triedy. Častokrát sa stretávame s tvrdením, že trieda, triedny kolektív a teda klíma triedy, je obrazom prístupu jej triedneho učiteľa. Petlák (2006) definuje klímu triedy ako prostredie, v ktorom žiak prežíva istú časť dňa. Hlbší význam klímy triedy opisuje z viacerých hľadísk, predovšetkým z hľadiska sociálnych vzťahov a mravných hodnôt. Z jeho pohľadu nie je možné oddeľovať klímu triedy a vyučovaciu klímu, nakoľko sa vzájomne ovplyvňujú. V praxi sa často stretávame s prívlastkami a pomenovaniami tried ako: dobrá trieda, súdržná trieda, trieda bez problémov, ale aj problémová trieda, zlá trieda a pod. Každý učiteľ by mal relevantne poznať klímu svojej triedy a rozvíjať ju pozitívnym smerom. V tomto smere mu pomocnú ruku môže podať sociálny pedagóg ako odborný zamestnanec v školských podmienkach, ktorý sa zameriava v rámci preventívneho a reedukatívneho pôsobenia na žiakov. Sociálny pedagóg v škole podľa Hroncovej (2017), v rámci svojho pôsobenia v škole, dokáže viesť triedne diskusie, besedy so žiakmi, skupinové interakčné hry a cvičenia, zážitkové besedy a pod., teda konzultačne by pôsobil aj na učiteľov práve pri tvorbe pozitívnej klímy triedy. Klímou triedy je potrebné sa zaoberať už v rámci pregraduálnej prípravy.

Ako inovatívny prístup tvorby a rozvoja pozitívnej klímy triedy sa javí zážitková pedagogika, ktorá si postupne nachádza svoje miesto v systéme pedagogických vied. **Zážitková pedagogika** všestranne rozvíja osobnosť jedinca využívaním špecifických foriem, metód a prostriedkov výchovy založených na osobných zážitkoch a získaných skúsenostiach (Kratochvílová, 2010). Mnoho výskumných štúdií a analýz hovorí o psychologickom, sociologickom, fyziologickom a výchovnom prínose zážitkových aktivít (Ewert, 1989; Barrett, Greenaway, 1995). Podľa Jirásky (2004) zážitková pedagogika využíva učenie prostredníctvom zážitku, na základe vlastnej skúsenosti a na rozdiel od tradičnej pedagogiky umožňuje konfrontáciu seba samého s inými ľuďmi. V zážitkovej pedagogike je zážitok prostriedkom na dosiahnutie cieľa, nie samotným cieľom. Zážitok je výsledok prežívania, psychického javu, ktorý je emočne zafarbený a prísne individuálny (Hartl, Hartlová, 2010). V podmienkach pedagogickej praxe sa ako prostriedok zážitkovej pedagogiky využíva najčastejšie hra. Každá hra by mala prinášať okamih prekvapenia a mala by byť prostriedkom získavania zážitku. Pri hre dochádza k preberaniu rolí. Je na žiakovi, akým spôsobom túto rolu prežíva, či sa dokáže presunúť za svoje hranice limit pri naplňaní cieľov hry. Správne pripravené a zrealizované hry v pedagogickej praxi sa všestranne premietajú do rozvoja osobnosti zainteresovaného žiaka. Žiakovi sa otvára priestor pre slobodnú voľbu zapojenia sa a pre výber miery zapojenia (Nemcová, 2015). Dramatické hry podporujúce medziľudské vzťahy, kontakty

sú v školských podmienkach nenahraditeľným prostriedkom (Puchalová, 2005). Využívanie prostriedkov zážitkovej pedagogiky v pedagogickom procese má opodstatnené miesto, avšak je dôležité, aby učitelia s týmito prostriedkami pracovali s najvyššou odbornosťou. Je žiadúce, aby si už budúci učitelia osvojili spôsoby aplikácie zážitkovej pedagogiky do svojej pedagogickej praxe, naučili sa pracovať s prostriedkami zážitkovej pedagogiky a efektívne ich využívali už v rámci svojej pedagogickej činnosti, nakoľko výskumy poukazujú na pozitívny vplyv prostriedkov zážitkovej pedagogiky na klímu triedy (Orosová, 2010; Orosová, 2011, Brestovanský, 2013; Ferencová, Šuťáková, 2004). Problematika vedeckého skúmania vplyvu zážitkovej pedagogiky na rozvoj kompetenčného profilu študenta učiteľstva sa tak stáva vysoko aktuálnou.

Pregraduálna príprava študentov učiteľstva by mala kopírovať požiadavky pedagogickej praxe. Učiteľ by mal byť profesionál nielen v oblasti odovzdávania poznatkov, ale i v tvorbe kurikula a prístupe k rozvoju osobnosti žiaka. Je potrebný prechod od učiteľa konzumenta kurikula s minimálnou profesijnou autonómiou cez modifikátora kurikula až po učiteľa tvorcu kurikula (Rovňanová, 2015). Učiteľ ako aktívny tvorca kurikula na rôznych úrovniach dokáže lepšie podnecovať individuálny kognitívny a nonkognitívny rozvoj žiaka (Kosová, 2017). Inovácie by tak mali smerovať k triede a potrebám žiakov. Táto požiadavka by mala byť reflektovaná už v rámci pregraduálnej príprave pri rozvoji a tvorbe **kompetenčného profilu budúceho učiteľa**. Výskumy potvrdzujú potrebu podporovať a rozširovať praktickú a profesijnú prípravu budúcich učiteľov smerujúcu k rozvoju kompetenčného profilu (Kosová, Tomengová a kol., 2015; Pavlov, 2013). Žiaduce sú mnohostranné inovácie a interdisciplinárnosť s cieľom budovať reflexívny charakter praktickej profesijnej prípravy budúcich učiteľov so zameraním sa na zavádzanie rôznych výcvikových a modelových simulácií školských situácií v rámci praktickej prípravy v podmienkach fakulty (Vonk, 1993; Ward, Mccotter, 2004). Ťažisko a dôležitosť rozvíjania profesijných kompetencií študentov učiteľstva spočíva v jej synergii pomáhať študentom učiteľstva zamýšľať sa nad svojím konaním v bežných i náročných školských situáciách a ukazuje im, ktoré ostatné kompetencie je potrebné zlepšiť (Murray, Christison, 2011; Sahlberg, 2010). Jedným z prístupov tvorby a rozvoja kompetenčného profilu budúcich učiteľov sa javí implementácia zážitkovej pedagogiky do ich pregraduálnej prípravy. Študenti, ktorí si aktívne osvoja metódy, formy, prostriedky zážitkovej pedagogiky a naučia sa ich využívať vo svojej pedagogickej praxi, podľa nižšie uvedeného výskumu, dokážu pozitívne ovplyvniť klímu triedy. Výskumné šetrenia vplyvu zážitkovej pedagogiky na tvorbu pozitívnej klímy triedy v našich podmienkach nie sú známe, preto sme sa rozhodli nadviazať na výskumné štúdie klímy triedy, pregraduálnej prípravy a zážitkovej pedagogiky a tieto aspekty spojiť a realizovať vlastný výskum.

Metodika výskumu

Výskum bol zameraný na vplyv zážitkovej pedagogiky, ktorej prostriedky využíva triedny učiteľ vo svojej výchovnej práci, na klímu triedy. Výskumom sme chceli zistiť, či je ovplyvnená klíma triedy triednym učiteľom, ktorý prvky zážitkovej pedagogiky uplatňoval už počas svojho pregraduálneho štúdia.

Cieľom výskumu bolo zistiť vplyv odborného využívania zážitkovej pedagogiky na klímu triedy. Ako nezávislá premenná vo výskume boli triedni učitelia žiakov 5.ročníka vybraných základných škôl, ktorí:

- a) odborne využívajú zážitkovú pedagogiku, t.j. absolvovali v rámci svojej pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa a využívajú svoje poznatky zo zážitkovej pedagogiky v rámci triednických hodín,

- b) neodborne využívajú zážitkovú pedagogiku, t.j. neabsolvovali v rámci svojej pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, ale využívajú zážitkovú pedagogiku v rámci triednických hodín na základe samoštúdia.

Závislou premennou bola klíma triedy – jej zložky: spokojnosť, rozpory, súťaživosť, obtiažnosť učenia a súdržnosť triedy. Pre potreby tejto štúdie sme vybrali iba časť výskumu zameranú na zložku klímy triedy - súdržnosť.

Za účelom dosiahnutia cieľa výskumu bolo potrebné naplnenie úloh výskumu:

1. Zmapovať aktuálnu klímu triedy výskumných skupín - pretest.
2. Realizovať pedagogický experiment – v experimentálnych skupinách na triednických hodinách využívať zážitkovú pedagogiku pri výchovnom pôsobení učiteľa.
3. Overiť aktuálnu klímu triedy po pedagogickom experimente - posttest.

Po skončení priamej realizácie výskumu sme štatisticky spracovali všetky získané údaje a na základe zistených korelácií sme stanovili odporúčania pre pedagogickú prax.

Výberovým súborom boli žiaci 5.ročníka šiestich základných škôl z východného Slovenska v okresoch Stará Ľubovňa, Sabinov, Humenné, Prešov, Vranov a Košice. Kolektív týchto žiakov sa po 4.ročníku nezmenil, boli to triedy, ktoré plynulo prešli zo 4.ročníka.

Výberový súbor bol zvolený podľa 3 kritérií:

- ✓ škola mala v ročníku minimálne 2 triedy,
- ✓ jeden z triednych učiteľov v ročníku absolvoval v rámci svojej pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa a využíval zážitkovú pedagogiku vo výchovnom procese,
- ✓ jeden z triednych učiteľov v ročníku neabsolvoval v rámci svojej pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, ale využíval zážitkovú pedagogiku vo výchovnom procese na základe samoštúdia.

Experimentálnu skupinu (ES) tvorilo 160 žiakov zo šiestich základných škôl. Kontrolnú skupinu (KS) tvorilo 154 žiakov zo šiestich základných škôl. Spolu sa výskumného šetrenia zúčastnilo 314 žiakov 5. ročníka šiestich základných škôl. Výskumu sa zúčastnilo 12 triednych učiteľov, z toho 6 triedni učiteľia, ktorí absolvovali počas pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, t.j. využívali zážitkovú pedagogiku počas pedagogického experimentu odborne a 6 triedni učiteľia, ktorí neabsolvovali počas pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, t.j. nevyužívali zážitkovú pedagogiku počas pedagogického experimentu odborne.

Označenie výskumných súborov:

ES – experimentálna skupina – triedy s triednymi učiteľmi, ktorí absolvovali počas pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, t.j. využívali zážitkovú pedagogiku počas pedagogického experimentu odborne

KS – kontrolná skupina – triedy s triednymi učiteľmi, ktorí neabsolvovali počas pregraduálnej prípravy predmety so zameraním na implementáciu prvkov zážitkovej pedagogiky do výchovného procesu triedneho učiteľa, t.j. nevyužívali zážitkovú pedagogiku počas pedagogického experimentu odborne.

ZPO - trieda s triednym učiteľom využívajúcim zážitkovú pedagogiku odborne

ZPN - trieda s triednym učiteľom využívajúcim zážitkovú pedagogiku neodborne

Tab.1: Štruktúra výskumných súborov

Skupina	Trieda	Počet žiakov			Celkom
		chlapci	dievčatá	celkom	
	1ZPO	13	16	29	160
	2ZPO	10	14	24	
	3ZPO	12	15	27	
	4ZPO	13	13	26	
	5ZPO	12	13	25	
	6ZPO	12	17	29	
	1ZPN	11	16	27	154
	2ZPN	11	13	24	
	3ZPN	10	16	26	
	4ZPN	12	14	26	
	5ZPN	12	12	24	
	6ZPN	13	14	27	
Celkom		140	174	314	314

Zdroj: vlastné spracovanie

Na meranie klímy triedy v 1. etape a 3. etape výskumu sme využili štandardizovaný dotazník „Naša trieda“- MCI (My Class Inventory) autorov anglickej verzie Frasera a Fishera (1986, in Lašek, Mareš, 1991). Dotazník je určený pre žiakov 3. – 6. tried základnej školy. Túto metódu sme využili z dôvodu jednoduchosti otázok, spôsobu vyjadrenia názoru a minimalizácie únavy žiakov. Dotazník vyplnili žiaci experimentálnej a kontrolnej skupiny pred (pretest) a po realizácii pedagogického experimentu (posttest). Dotazník umožňoval posúdiť klímu triedy z 5 hľadísk. Pre potreby tejto štúdie uvádzame jedno hľadisko: **súdržnosť** v triede. Pri vyhodnocovaní položiek v dotazníku sme pridelovali skóre: za odpoveď ÁNO – 3 body, za odpoveď NIE – 1 bod a za NEVIEM – 2 body. Charakteristiku klímy triedy – súdržnosť sme vyhodnotili podľa kritérií:

Tab. 2: Škála charakteristiky klímy súdržnosť

Premenná	Charakteristika klímy	Počet bodov
	výborná	13,1 - 15
	dobrá	10,1 - 13
	slabšia	7,1 - 10
	nevhodná	5 - 7

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Köbölöva, Rötting, Sihelsky, 2006

V 2. etape výskumu prebiehal pedagogický experiment, kedy všetci triedni učitelia realizovali triednické hodiny podľa rovnakých plánov triednických hodín. V experimentálnych skupinách využívali triedni učitelia prostriedky zážitkovej pedagogiky (pohybové aktivity, pobyt v prírode, didaktické hry, hudbu, maľbu a pod.) vo výchovnom procese tak, ako si ich osvojili v rámci pregraduálnej prípravy. V kontrolných skupinách využívali triedni učitelia prostriedky zážitkovej pedagogiky (pohybové aktivity, pobyt v prírode, didaktické hry, hudbu, maľbu a pod.) vo výchovnom procese tak, ako si ich osvojili v rámci samoštúdia.

Výsledky výskumu

Pri spracovaní získaných údajov o klíme triedy – súdržnosť sme využívali nástroje javovej analýzy, popisnej štatistiky (priemer, modus, smerodajná odchýlka, špicatosť, šikmosť, rozpätie, maximum, minimum, súčet, median) a indukčnej štatistiky (Kolmogorov-Smirnov test na určenie normality rozloženia dát a neparametrický Wilcoxonov test na overenie hypotéz výskumu).

Súdržnosť v triede sme zisťovali položkami 5, 10, 15, 20, 25. Výroky boli zamerané priateľské a nepriateľské vzťahy medzi žiakmi a mieru súdržnosti danej triedy. Významným medzníkom v živote triedy z výchovného hľadiska je 5. ročník, pretože žiaci už neprichádzajú tak často do kontaktu s triednym učiteľom ako na 1. stupni ZŠ. Maximalizácia súdržnosti v triede je dôležitá práve v tomto ročníku, keď si žiaci vytvárajú potrebné návyky súvisiace s vyučovacím procesom na 2. stupni ZŠ (zmena vyučujúcich pre jednotlivé predmety a pod.).

Tab. 3: Súdržnosť v triede

Skupina	Trieda	Súdržnosť				
		pretest		posttest		zmena
		priemer	klíma	priemer	klíma	
ES	1ZPO	10,28	dobrá	12,17	dobrá	1,89
	2ZPO	9,21	slabšia	10,96	dobrá	1,75
	3ZPO	9,22	slabšia	10,93	dobrá	1,71
	4ZPO	11,04	dobrá	13,12	výborná	2,08
	5ZPO	11,56	dobrá	13,04	výborná	1,48
	6ZPO	10,86	dobrá	12,76	dobrá	1,90
	Celkom	10,37	dobrá	12,18	dobrá	1,81
KS	1ZPN	10,41	dobrá	10,67	dobrá	0,26
	2ZPN	9,29	slabšia	9,88	slabšia	0,59
	3ZPN	9,46	slabšia	10,12	dobrá	0,66
	4ZPN	10,85	dobrá	11,04	dobrá	0,19
	5ZPN	11,71	dobrá	11,88	dobrá	0,16
	6ZPN	10,96	dobrá	11,19	dobrá	0,23
	Celkom	10,40	dobrá	10,79	dobrá	0,39

Zdroj: vlastné spracovanie

Vstupným meraním sme zistili, že celková klíma vo výskumných skupinách v oblasti súdržnosti je dobrá. Osem skupín vykazovalo dobrú klímu v oblasti súdržnosti. Ostatné skupiny vykazovali slabšiu klímu v oblasti súdržnosti. Výstupným meraním sme zistili rozdiely v klíme v jednotlivých výskumných skupinách. Po experimentálnom zásahu najvýraznejšia zmena nastala v skupine ZPO, kde došlo k zmene klímy o 1,81. Výrazná zmena nastala i v skupinách 4ZPO a 5ZPO, kde sa dobrá klíma zmenila na výbornú. Celková klíma – súdržnosť sa v ES zmenila o 1,81 a v KS o 0,39.

Metódami popisnej štatistiky sme zistili základné charakteristiky štatistických súborov.

Tab. 4: Popisná štatistika Pretest_ES

Missing	0
Mean	10,37
Mode	11,00
Std Dev	2,22
Kurtosis	-,23
Skewness	-,24
Range	10,00
Minimum	5,00
Maximum	15,00
Sum	1659,00
Percentiles 50 (Median)	11,00

Tab. 5: Popisná štatistika Pretest_KS

Missing	6
Mean	10,45
Mode	11,00
Std Dev	1,55
Kurtosis	2,01
Skewness	-,53
Range	10,00
Minimum	5,00
Maximum	15,00
Sum	1610,00
Percentiles 50 (Median)	11,00

Tab. 6: Popisná štatistika Posttest_ES

Missing	0
Mean	12,18
Mode	13,00
Std Dev	2,28
Kurtosis	,37
Skewness	-,81
Range	10,00
Minimum	5,00
Maximum	15,00
Sum	1948,0
Percentile 50 (Median)s	0 13,00

Tab. 7: Popisná štatistika Posttest_KS

Missing	6
Mean	10,64
Mode	11,00
Std Dev	1,74
Kurtosis	,75
Skewness	-,62
Range	10,00
Minimum	5,00
Maximum	15,00
Sum	1638,0
Percentiles 50 (Median)	0 11,00

Výsledky sme štatisticky verifikovali. Pomocou Kolmogorov-Smirnov testu sme zistili, že rozloženie dát nie je normálne v ES aj KS.

		Pretest_ ES	Pretest_ KS	Posttest_ ES	Posttest_K S
N		160	154	160	154
Normal Parameters	Mean	10,37	10,45	12,18	10,64
	Std. Deviation	2,22	1,55	2,28	1,74
Most Extreme Differences	Absolute	,17	,20	,23	,24
	Positive	,11	,19	,13	,20
	Negative	-,17	-,20	-,23	-,24
Kolmogoro v- Smirnov Z		2,13	2,44	2,89	2,96
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000

Vzhľadom na výsledky Kolmogorov-Smirnovho testu ($p < 0,05$) sme na verifikáciu hypotéz použili neparametrický Wilcoxonov test.

Pred pedagogickým experimentom sme zistili štatistickú rovnocennosť výskumných súborov v oblasti súdržnosti, teda experimentálnu a kontrolnú skupinu.

H0: Nie je rozdiel na vstupe do experimentu medzi experimentálnou a kontrolnou skupinou v oblasti súdržnosti.

H1: Je rozdiel na vstupe do experimentu medzi experimentálnou a kontrolnou skupinou v oblasti súdržnosti.

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Pretest_ES	– Negative Ranks	62	62,84	3896,00
Pretest_KS	Positive Ranks	60	60,12	3607,00
	Ties	32		
	Total	154		

TestStatistics

	Pretest_ES – Pretest_KS
Z	-,37
Asymp. Sig. (2-tailed)	,709

Záver:

$p > 0.05$ Prijímame nulovú hypotézu: Nie je štatisticky významný rozdiel medzi experimentálnou a kontrolnou skupinou na vstupe v oblasti súdržnosti.

Po pedagogickom experimente sme zisťovali štatistické rozdiely v klíme triedy – súdržnosť a verifikovali hypotézy.

H0: Využívanie zážitkovej pedagogiky (odborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa neovplyvní súdržnosť žiakov v triede.

H1: Využívanie zážitkovej pedagogiky (odborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa zvýši súdržnosť žiakov v triede.

	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Pretest_ES – Negative Ranks	112	59,47	6661,00
Posttest_ES Positive Ranks	4	31,25	125,00
Ties	44		
Total	160		

TestStatistics

	Pretest_ES – Posttest_ES
Z	-9,15
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Záver:

$p < 0,05$ Prijímame alternatívnu hypotézu: Využívanie zážitkovej pedagogiky (odborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa zvýši súdržnosť žiakov v triede.

H0: Využívanie zážitkovej pedagogiky (neodborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa neovplyvní súdržnosť žiakov v triede.

H1: Využívanie zážitkovej pedagogiky (neodborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa zvýši súdržnosť žiakov v triede.

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
Pretest_KS – Posttest_KS	Negative Ranks	47	41,64	1957,00
	Positive Ranks	33	38,88	1283,00
	Ties	74		
	Total	154		

TestStatistics

	Pretest_KS – Posttest_KS
Z	-1,67
Asymp. Sig. (2-tailed)	,094

Záver:

$p > 0,05$ Prijímame nulovú hypotézu: Využívanie zážitkovej pedagogiky (neodborne) vo výchovnom procese triedneho učiteľa neovplyvní súdržnosť žiakov v triede.

Štatistická verifikácia hypotéz potvrdila na hladine významnosti 0,05 rozdiely v pôsobení zážitkovej pedagogiky odborne a neodborne na klímu triedy – súdržnosť.

Záver

Absolventi učiteľských prípraviek po ukončení štúdia disponujú profesijnými kompetenciami, ktoré nadobudli počas štúdia. Ich profesijné kompetencie by mali byť zamerané na tri základné dimenzie: žiak, edukačný proces a profesijný rozvoj. Vo všetkých troch dimenziách je možné využívať zážitkovú pedagogiku, prostredníctvom ktorej dochádza k rozvoju osobnosti žiaka, ale aj osobnosti budúceho učiteľa. Dôležitosť implementácie prostriedkov zážitkovej pedagogiky do pregraduálnej prípravy a následne do pedagogickej praxe učiteľov sme potvrdili realizovaným výskumným šetrením. Ich aktívne využívanie prispelo k pozitívnej zmene klímy triedy, ktorá je základným činiteľom nielen vzdelávacieho, no predovšetkým výchovného procesu v školách. Máme za to, že zážitková pedagogika by mala byť súčasťou mnohých pedagogických a didaktických disciplín, v ideálnom prípade aj ako samostatný vyučovací predmet v pregraduálnej príprave. Učitelia akademických predmetov sa počas svojej pedagogickej praxe v školách stávajú triednymi učiteľmi, ktorí sú aktívnymi tvorcami pozitívnej klímy triedy. Z uvedeného, má tak zážitková pedagogika nezastupiteľné miesto v príprave učiteľov a rozvoji ich kompetenčného profilu, ktorého dôsledok sa prejaví na klíme triedy.

Literatúra

Barrett, J., Greenaway, R. (1995). Why Adventure? The Role and Value of Outdoor Adventure in Young People's Personal and Social Development. Coventry: Foundation for Outdoor Adventure.

Brestovanský, M. (2013). Pedagogika voľného času 2. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej university. 105s.

Ewert, A.W. (1989). Outdoor Adventure Pursuits: Foundations, Models, and Theories. Scottsdale, Arizona: Publishing Horizons, Inc.

Ferencová, J., Šuťáková, V. (2004). Učiteľ a žiak ako spolutvorcovia klímy školskej triedy. In: Profil učiteľa a súčasná spoločnosť. Zborník z vedeckej konferencie. Ústí nad Labem: ČAPV.

Hanuliaková, J. (2010). Kreovanie klímy triedy v edukačnej praxi. Bratislava: IRIS. 102 s.

Hartl, P., Hartlová, H. (2010). Velký psychologický slovník. Praha: Portál.

Honzíková, J. (2015). Creativity and Skills in School Environment. Saarbrücken: Lap Lambert Academic Publishing. 72 s.

Hroncová, J. (2017). Sociálny pedagóg v škole v teoretickej reflexii a jeho problémy v praxi. In: Edukácia [online]. Roč. 2, č. 1, s. 80 – 88. [cit. 10.7.2017]

Dostupné na: <https://www.upjs.sk/public/media/15903/Edukacia_1_17.pdf>

Jirásek, I. (2004). Vymezení pojmu zážitková pedagogika. In: Gymnasion, 2004, č. 1, s. 6-16.

Kolář, Z. a kol. (2012). Výkladový slovník z pedagogiky 583 vybraných hesiel. Praha: Grada Publishing, a.s.

Kosová, B. (2017). Učitelia v reformách školy a kurikula. In: Edukácia [online]. Roč. 2, č. 1, s. 126 – 138. [cit. 10.7.2017]

Dostupné na: <https://www.upjs.sk/public/media/15903/Edukacia_1_17.pdf>

Kosová, B., Tomengová, A. a kol. (2015). Profesijná praktická príprava budúcich učiteľov. Banská Bystrica: Belianum. 225s.

Kratochvílová, E. (2010). Pedagogika voľného času. Bratislava: Veda. 356 s.

Machu, E., Málek, M. (2015). Pedagogical Activities with Gifted Children on Primary Schools in the Czech Republic. Proceedia – Social and Behavioral Sciences. Elsevier. Vol 174, pp.2004-2011.

Murray, D. E., Christison, M. (2011). What English Language Teachers Need to Know. Volumes 1. New York: Routledge. pp. 224. (vol. 1).

Nemcová, L. (2015). Moderné vyučovacie prostriedky vo vyučovaní výchovy k manželstvu a rodičovstvu v pregraduálnej príprave vychovávateľov. In: Edukácia [online]. Roč. 1, č. 1, s. 179 – 184. [cit. 10.7.2017]

Dostupné na: <<https://www.upjs.sk/public/media/11250/Nemcova.pdf>>

Orosová, R. (2010). Prvky zážitkovej a dobrodružnej pedagogiky v práci triedneho učiteľa. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. 98 s.

Orosová, R. (2011). Zážitková pedagogika vo výchovnom pôsobení triedneho učiteľa. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. 128s.

Pavlov, I. (2013). Štandardizácia profesijných kompetencií učiteľov. Prešov: Škola plus s.r.o. 125 s.

Petlák, E. (2006). Klíma školy a klíma triedy. Bratislava: IRIS.

Puchalová, I. (2005). Literatúra, jej dramatizácia a mediálny text. In: Inovativní tendence v kurikulu studijního oboru "Učitelství německého jazyka pro základní školy". Brno: Masarykova univerzita, 2005. s. 35-40.

Rovňanová, L. (2015). Profesijné kompetencie učiteľov. Banská Bystrica: Belianum. 201 s.

Sahlberg, P. (2010). The secret to Finland's Success: Educating Teachers. [cit. 10.1.2017]

Dostupné na: <<https://pdfs.semanticscholar.org/a6a0/b0091c0f61493e9ea6ed98a0bc7cf90e207d.pdf>>

Vonk, J.H.C. (1993). Mentoring beginning teachers: Mentoring knowledge and skills. *Mentoring*, 1(1), pp.31-41.

Ward, J.R., Mccotter, S.S. (2004). Reflection as a visible outcome for preservice teachers. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 20, pp.243 – 257.

Adresa autora

PaedDr. Renáta Orosová, PhD.

Katedra pedagogiky, Filozofická fakulta, UPJŠ v Košiciach

Moyzesova 9, 040 01 Košice

renata.orosova@upjs.sk